

Programm „Roheline Kool“ – keskkonna ülevaatus Pirita Kose Lasteaias.

Personali keskkonnaülevaatus küsimustik 2023/2024

Küsimustikule vastas 18 Pirita Kose Lasteaia töötajat.

Läbiviimise aeg: jaanuar 2024

Eesmärk:

- Saada ülevaade programmi “Roheline kool” tehtud tegevustest Pirita Kose lasteaias.
- Kaardistada võimalikud parendustegevused ja seada seeläbi eesmärgid edasiseks tegevuseks.

1) ÜLDINFO, TEAVITAMINE JA KAASAMINE

- 1) Kas olete teadlik, et osaleme Rohelise Kooli programmis?
- 2) Kas teate, et meie üheks prioriteediks on keskkonnaharidus ja keskkonnasõbralik käitumine?
- 3) Kas lapsevanemad teavad, et neil on võimalus panustada laste keskkonnaharidusse?
- 4) Kas lapsed on mõistnud, et väärtustame keskkonnahoidu?
- 5) Kas lasteaia ürituste (nt ekskursioonid, spordipäevad, aktused jm tähtpäevad) korraldamisel arvestatakse keskkonnahoiu põhimõtetega?

Tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõik vastanud töötajad (100%) on teadlikud, et osaleme Rohelise Kooli programmis ning panustame keskkonnaharidusse ning keskkonnasõbralikku käitumisse. • 94,4% vastanutest hindavad, et lapsevanemad on teadlikud, et saavad panustada laste keskkonnaharidusse ning lapsed on mõistnud, et väärtustame keskkonnahoidu. • 100% vastanutest on seisukohal, et lasteaia ürituste (nt ekskursioonid, spordipäevad, aktused jm tähtpäevad) korraldamisel arvestatakse keskkonnahoiu põhimõtetega).	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteaias korraldatavatel üritustel arvestatakse keskkonnahoiu põhimõtetega ent endiselt on kasutusel pakendeid, mida ei saa taaskasutada või ringi töödelda.	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteaias korraldatavatel üritustel on kasutusel ainult taaskasutatavad pakendid.

Arvamused ja ettepanekud:

Sooviks, et pered 100% mõtleks rohelisrilt

Vastusevarijant "pole kindel" vms võiks ka olla 😊

Ettepanek oleks kõikidele suuremalt teatud olulisemad teemad nähtavamaks tegemine. kuna sõimerühma lapsed alles hakkavad säästmise olulisust õppima, siis on sellealane töö pidev

Lapsed on väga positiivselt häälestatud loodushoidu ja keskkonnasäästlikusse

Veel enam võiksime mõelda, kuidas igapäevaselt panustada keskkonnahoidu.

Vanemad lapsed on rohkem teadlikud kui varem. Kindlasti on vanemaid, kes ei ole meie väärtustest kulnudki, kuid enamasti tundub siiski, et lapsevanemad on kursis ja aitavad kaasa.

2) ELURIKKUS, LOODUS JA ÕUEALA

- 1) Kas oskad nimetada 5 puittaime liiki lasteaia õuealal?
- 2) Kas oskad nimetada 5 rohttaime liiki õuealal?
- 3) Kas oskad nimetada 5 linnuliiki, keda võib kohata õuealal või ülelennul?

Tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 83,3% personalist oskab nimetada 5 puittaime ja linnu liiki lasteaia õuealal. • 88,9% personalist oskab nimetada 5 rohttaime liiki meie õuealal.	<ul style="list-style-type: none"> • 17% õpetajatest ei tea õuealal elutsevaid ja kasvavaid liike.	<ul style="list-style-type: none"> • Loomes õuealale, lisaks puutahvlitele infotahvlid õuealala kasvavatest taimedest ning lindudest. Laiendame nn juhuõpe võimalusi (infotahvlid, õuesõppemängud jms).

Arvamused ja ettepanekud:

Linde on lendamas väga vähe.

Infotahvlid võiks olla lihtsamad, et laps ka lugeda saaks

Võiks olla õues teabetahvel oluliste liikide kohta! Puupakkude peal info jääb tagasihoidlikuks kuna on tihtipeale oksterisu, lehtede sodi alla mattunud ja kattub sademetega.

rohttaimedega tutvumist tuleb veel põhjalikumalt teadvustada

meie lasteaed asub väga loodusrikkas kohas, kus saame lapsi õpetada kohapeal loodusega lähemalt tutvuma ühisarutelud

Linde on sellel aastal suhteliselt vähe näha. Olen seda märganud ka üldisemalt linnavahel ringi liikudes.

3) ÕUEALA

- 1) Kas lastel on võimalus teha ettepanekuid, mida õuealal võiks muuta või sinna hankida/ehitada?
- 2) Kas teie rühmas toimuvad regulaarselt õuesõppetegevused? Ja kui sagedasti.

Tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 77,7% personalist hindab, et lastel on võimalus teha ettepanekuid, mida õuealal võiks muuta või sinna hankida/ehitada? • 100% personalist väidab, et neil toimuvad regulaarselt õuesõppetegevused.	<ul style="list-style-type: none"> • Laste mõtteid ja tagasisidet uuritakse piisavalt, aga seda infot ei ole alati jagatud ja sellest tulenevalt on jäänud mõned liikmed, eriti alles tööd alustanud, teadmatusse.	<ul style="list-style-type: none"> • Jätkame laste koosolekutega, igast aiarühmast 1-2 last kogunevad kord kvartalis/poolaastas mõtete jagamiseks. Eestvedaja õppejuht. • Laste kaasamine on laste jaoks mänguline ning pingevaba.

Õuesõppetegevuste toimumise sagedus:

Kord nädalas

1x nädalas

Regulaarselt. Kõike teadmiste jagamisi ei saa käsitleda õues õppena.

2 korda kuus ikka

Iga teisipäev käime jalutuskäikudel ja teeme õuesõppe tegevusi kord nädalas või kaks korda kuus, oleneb palju ilmast ja aastaajast.

Kord kuus kindlasti

kord kuus

Planeerime nädalas ühe või kaks õppetegevust õues. Käime sageli matkamas

Püüame vähemalt 1 kord nädalas

1 - 3 korda kuus

Vähemalt üks kord kuus

Kokkulepe, et kord nädalas, kahjuks kõik rühmad seda kokkulepet ei järgi.

mitu korda kuus umbes

korra paari nädala jooksul, vahel korra nädalas, kui uus nähtus, uurime tihedamalt, isegi iga päev

kord nädalas

Ettepanekud ja arvamused:

Loodus vallas jagame nähtud ja kuulnud teadmisi jooksvalt iga päevaselt, sest lapsed on ju uudishimulikud ja teadmiste himulised.

Õues olevate atribuutide kohta ei ole minu teada laste käest hetke olukorras küll midagi küsida saanud. Kunagi omal ajal teises lasteaias olid kataloogid rühmas mille järgi said valikuid teha nii vanemad kui lapsed.

õuesõppevahendite jaoks on vaja kindlat panipaika

Lastele meeldib õues õppida. Enamasti on need põnevad avastused ja lapsed saavad kasutada õppimisel kõiki meeli.

Talvel võib õues metsloomade jälgi ning lehtedeta puid ära tundma õppida, lisaks ka arvutamist ja tähti.

Ühiselt panustada regulaarsete õuesõppepäevade toimumisse

võib teine rühm midagi korraldada või ise teisele rühmale

Õuesõpet võiks olla rohkem, vahelduse mõttes võiks teha vastupidi - rohkem viibida õues ja tuppä tulla vaid üksikuteks tegevusteks.

4) MERI JA RANNIK

- 1) Kas õppetöös on mere ja rannikuga seotud teemasid ja aktiivtegevusi?
- 2) Kas teete õppekäike mere äärde ning seal olles temaatilisi vaatlusi ja mängu?
- 3) Kas lapsed ja õpetajad söövad tihti kala?
- 4) Kas tunned toodete ökomärgiseid* (EL lilleke, Põhjamaade luigemärgis jm)?
- 5) Kas viid aegunud ravimid tagasi apteeki või jäätmejaama?
- 6) Kas lasteaiapere väldib meisterdamisel jm tehissädeluste kasutamist (nn glitterid)?
- 7) Kas lasteaias räägitakse veelindude toitmise kahjulikkusest (lastele ja lapsevanematele)?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
• 66,7% rühmadest tegeleb õppetöös mere ja rannikuga seotud	• 33,3% rühmadest ei vii läbi või ei ole veel läbi viinud tegevusi seoses	• Tegevuste planeerimine aegsasti, arvestame teemapäevadega

<p>teemadega ning viib läbi selle teemalisi aktiivtegevusi</p> <ul style="list-style-type: none"> • 66,1% vastanutest on viinud läbi õppekäike mere äärde ning seal olles teemaatilisi vaatlusi ja mängu. • 72,2% vastanutest leiavad, et lapsed söövad lasteaias regulaarselt kala. Meil on igal nädalal menüüs üks kalapäev. • 50% vastanutest tunneb toodete ökomärgiseid* (EL lilleke, Põhjamaade luigemärgis jm). • 66,7% vastanud meeskonnaliikmetest viib aegunud ravimid tagasi apteeki või jäätmejaama. <ul style="list-style-type: none"> • 44,4% vastanutest hindab, et lasteaiapere väldib meisterdamisel jm tehissädeluste kasutamist (nn glitterid). • 66,7% vastanutest arvab, et lasteaias räägitakse veelindude toitmise kahjulikkusest (lastele ja lapsevanematele). 	<p>mere ja rannikuga. Küsimustikule vastasid ka sõimerühmade õpetajad ja neil ei ole õppeaasta jooksul olnud pikamat projekti seoses mere ja rannikuga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 50% vastanutest ei tunne ökomärgiseid. • 55,6% vastanutest ei väldi lastega meisterdamisel tehissädeluste kasutamist (nn glitterid). 	<p>(veepäev, sooja kampsunipäev jne), et nende raames pöörata enam tähelepanu olulistele keskkonnaalastele teemadele. (RK aastateemad nähtavamaks).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koolitus koostöös Loodushariduskeskusega, et panustada meeskonna keskkonnaalastesse teadmisesse. ökomärgiste nähtavakstegemine koostöös lastega (1 plakat lasteaias peale). • Olemasolevate pakendilõppude ärakasutamine, edasistest ostudest loobumine, alternatiivide otsimine-leidmine.
---	---	---

Arvamused ja ettepanekud:

Veelindude toitmisest pole pikemalt juttu olnud, kuna pole projektis veelinnud ette tulnud. Ise oleme teadlikud, kuidas ja millega linde toita.

Oleme käinud jõeääres

Abiks võiks olla jälle rohkem teha teavitustööd seal hulgas plakateid teemat puudutava kohta sõimerühmaga nii pikka rännakut veel ette ei võta

Osalesime ka ranniku puhastustalgutel ja korjasime prügi mere äärest. Lapsed sorteerisid prügi ja viisid selle õigetesse konteineritesse

Varem ei osanud arvata, et glittereid ei ole hea kasutada. lastele need väga meeldivad. väikesed ei käi rannas :)

Mere ja ranniku teemad tulevad programmi kevade poole. Õppekäike oleme teinud jõe äärde. Oleme rühmaga osalenud maailmakoristuspäeval, kus arutlesime lastega prügi teemadel.

Aegunud ravimeid ei ole tekkinud, olen seni kõik ära tarbinud aga olen võimalusest teadlik. Meisterdamistel kasutame glitterit jm sarnast materjali, palju seda varasemast olemas on. Juurde soetanud ei ole.

5) PRÜGI JA JÄÄTMED

- 1) Kas jäätmekaste on piisavalt ja need on õigetes kohtades?
- 2) Kas õu on prügist puhas?
- 3) Kas kõik teie lasteaia õueala prügikastid on jäätmete liigiti kogumise võimalusega?
- 4) Kas jäätmekaste on õuealal piisavalt ja need on õigetes kohtades?
- 5) Kas jäätmekastid on kasutamiseks mugavad ja õige ehitusega (tuul ega linnud ei saa jäätmeid laiali pillutada, mitte liiga väikesed ega liiga suured)?
- 6) Kas lasteaia ümbruskond väljaspool oma territooriumi on tavaliselt puhas?
- 7) Kas ümbruskonnas on piisavalt prügikaste?
- 8) Kas lasteaed teeb midagi, et aidata kogukonnal ümbrust puhtana hoida?
- 9) Kas lasteaial on jäätmete suhtes olemas selged põhimõtted?
- 10) Kas tead, milliseid probleeme põhjustab prügi keskkonnale ja elusloodusele?
- 11) Kas õpetajad teevad kahepoolseid koopiaid?
- 12) Kas alati kasutatakse ära paberi mõlemad küljed, enne kui see vanapaberi kasti pannakse?
- 13) Kui lasteaia väljasõitudele võetakse kaasa toitu, siis kas selleks kasutatakse korduvkasutatavaid karpe ja välditakse kõrremahlu, ühekordseid joogipudeleid?
- 14) Kas lasteaia sündmustel on alati kasutuses korduvkasutatavad nõud?
- 15) Kas vihikud on ümbertöödeldud paberist?
- 16) Kas taaskasutate mingeid pakendeid rühmaruumis?
- 17) Kas tead, miks me üritame jäätmeteket vähendada?
- 18) Kas õpetajad arutavad jäätmetekke andmeid lastega?
- 19) Kas kõik lasteaias teavad, mis saab asjadest/materjalidest, mis töödeldakse ümber?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 100% vastanutest hindavad, et siseruumides on jäätmekaste piisavalt ja need on õigetes kohtades • 94,4% hindab, et meie õueala on prügist puhas • Õueala prügikastid ei võimalda prügi liigiti koguda. 	<ul style="list-style-type: none"> • 77,8% vastanutest hindab, et meie lasteaia õuealal ei ole liigiti prügi sorteerimist võimaldavaid prügikaste. • 88,3% vastanutest hindab, et jäätmekaste ei ole õuealal piisavalt ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigiti on võimalik prügi sorteerida prügimajas. Soetame järgemööda õuealale liigiti prügi sorteerimist võimaldavaid prügikaste.

<ul style="list-style-type: none"> • 55,6% vastanutest hindavad, et lasteaia ümbruskond väljaspool oma territooriumi on tavaliselt puhas. • 88,9% vastanutest hindab, et lasteaed teeb midagi (N: maailmakoristuspäev, õppekäikudel kaasas kotid ja leitud prügi võetakse kaasa), et aidata kogukonnal ümbrust puhtana hoida. • 94,4% vastanutest hindab, et lasteaial on jäätmete suhtes olemas selged põhimõtted. • 100% vastanutest teavad, milliseid probleeme põhjustab prügi keskkonnale ja elusloodusele. • 88,9% vastanutest kinnitab, et õpetajad teevad kahepoolseid koopiaid. 	<p>need ei asetse õigetes kohtades.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 61,1% vastanutest hindab, et jäätmekastid ei ole kasutamiseks mugavad ja õige ehitusega (tuul ega linnud ei saa jäätmeid laiali pillutada, paraja suurusega). • Üle 40% vastanutest hindavad, lasteaia ümbruskonda mitte alati puhtaks. • 61,1% vastanutest hindavad, et ümbruskonnas ei ole piisavalt prügikaste. 	<ul style="list-style-type: none"> • Olemasolevate prügikastide ümberpaigutus, nendele kaante lisamine. • Lisa prügikastide soetamine õuealale (asukohad). • Laste teadlikkuse järjepidev tõstmine – prügi käib prügikasti. (bussipeatustes on ju prügikastid olemas). Kaasaskantavad väiksed lisakotid sõidukitesse prügi kogumiseks ja võimalusel selle prügikasti viimiseks. • Lasteaial on olemas jäätmete liigiti kogumiseks erinevad prügikastid: Paber/papp, biolagunev, pakend, metall, ohtlikud jäätmed, olme). • Jätkata inimeste teadlikkuse tõstmisega seoses paberi säästliku
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • 77,8% vastanutest hindab, et alati kasutatakse ära paberi mõlemad küljed, enne kui see vanapaberi kasti pannakse. • 66,7% vastanutest hindab, et lasteaia väljasõitudele võetakse kaasa toitu, siis kas selleks kasutatakse korduvkasutatavaid karpe ja välditakse kõrremahlu, ühekordseid joogipudeleid • 94,4% vastanutest hindab, et lasteaia sündmustel on alati kasutuses korduvkasutatavad nõud. • 100% vastanutest hindab, et taaskasutatavad mingeid pakendeid rühmaruumis. • 100% vastanutest hindab, et teab miks me üritame jäätmeteket vähendada. • 77,8% õpetajatest arutavad jäätmetekke andmeid lastega. 	<ul style="list-style-type: none"> • 33,3% hindavad, et väljasõitudele ei kasutata korduvkasutatavaid nõusid. 	<p>tarbimise võimalustest. Pea kõigis rühmades kasutatakse laste vabajoonistuses taaskasutatavate paberite kasutamist. Lapsevanemad on kaasatud sellesse protsessi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Looime lisavõimalusi korduvkasutatavate nõude järjepidevaks kasutamiseks. Väldime täielikult ühekordseid nõusid. • Laste ja lastevanemate teadlikkuse tõstmine keskkonnahoiust ja jäätmetekke vähendamise tähtsusest. Väldime pakendamist ja ühekordsete nõude kasutamist ühissündmustel. • Vihikute ostmine tootjalt/edasimüüjalt, kelle puhul saab kindel
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • 55,6% vastanutest teavad, mis saab asjadest/materjalidest, mis töödeldakse ümber. 	<ul style="list-style-type: none"> • 66,7% vastanutest hindab, et kasutuses olevad vihikud ei ole ümbertöödeldud paberist. Vihikuid kasutavad ainult koolieelikute rühmad. Küsimustikule vastasid sõimerühmade õpetajad, sellest see erinevus. • 44,4% vastanutest ei tea, mis saab asjadest/materjalidest, mis töödeldakse ümber. 	<p>olla, et vihikud on valmistatud taaskasutatud materjalidest. Siiani oleme soetanud ainult ümbertöödeldud paberist vihikuid. Parem teavitustöö.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koostöös Loodushariduskeskusega, et laiendada meeskonna teadmisi. Majasisesest jäätmeringlusest ülevaate loomine koostöös lastega.
---	--	--

Arvamused ja ettepanekud:

Hoovialal võiks olla rohkem prügikaste ja kinniste kaantega.

Peaksime kõik taaskasutuseks mõeldavad materjalid liigiti rühmitama ja kontrollima, et leiaks õige tee töötlemiseks. Bio jäätmed peaksime ise kõik komposteerima ja hiljem saadud komposti ringlusse võtma. Poleks siis kevadeti vaja osta kauplusest komposti ja mulda. Pakendikonteinerit võiks sagedamini tühjendada. On juhtunud, et tuleb panna olmesse, sest pakend on täis. Vastusevarijsant "pole kindel" vms võiks ka olla 😊 Kuidas ma saan öelda jah ja ei kellegi teise eest?

Õuealal võiks paikneda rohkem kinniseid prügikaste

Õuealal vähe prügikaste, samuti värava juures.

ei ole teadlik kogu lasteaias kohta käivatele küsimustele vastamiseks, näit. vihikud

Lapsed kasutavad kunstitöödeks/maalimiseks taaskasutatavat paberit. Vanu tapeete, ajakirju, kalendreid.

Huvitav oleks teada saada, mida uut valmistatakse erinevatest jääkmaterjalidest.

mereprügi näidend lastele on väga vahva

Õueala on üldiselt prügist puhas, kui sinna midagi tekib, siis see koristatakse kiirelt. Õuealal võiks kindlasti rohkem prügikaste olla. Õuelal olevad jäätmekastid on pealt lahtised. Siiski pole märganud lindusid seal väga agaralt toimetamas, võimalik et neis puudub lindudele huvipakkuv prügi :).

alati kindlasti mitte.

6) TERVIS

- 1) Kas lapsed võivad igal ajal vett juua?
- 2) Kas kõigil lastel on võimalik lasteaias (õppeaias, aknalaua vm) mingit toidutaimet kasvatada ja seda süüa?
- 3) Kas lapsed käivad ka nädalavahetusel õues?
- 4) Kas lapsed oskavad õigesti käsi pesta ja teevad seda?
- 5) Kas lastele meeldib lasteaias?

- 6) Kui lapsel on mure, siis kas ta saab sellest kellelegi lasteaias rääkida?
- 7) Kas lastega tehakse õppetegevuse käigus keskendumise, kohaloleku ja meelerahu saavutamise harjutusi?
- 8) Kas õpetajad ja lapsevanemad on teadlikud mänguasjades jm materjalides sisalduda võivatest ohtlikest kemikaalidest ja oskavad neid tooteid vältida?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 100% vastanutest hindab, et lapsed võivad igal ajal vett juua. • 94,4% vastanutest hindab, et kõigil lastel on võimalik lasteaias (õppeaias, aknalaua vm) mingit toidutaimet kasvatada ja seda süüa. • 88,9% vastanutest hindab, et lapsed käivad ka nädalavahetusel õues. • 88,3% vastanutest hindavad laste käte pesemisoskuseid heaks. • 100% vastanutest hindab, et lastele meeldib lasteaias käia. • 100% vastanutest hindab, et kui lapsel on mure, siis kas ta saab sellest kellelegi lasteaias rääkida. • 100% vastanutest hindab, et lastega tehakse õppetegevuse käigus keskendumise, kohaloleku ja meelerahu saavutamise harjutusi. • 72,2% vastanutest hindab, et õpetajad ja lapsevanemad on teadlikud mänguasjades jm materjalides sisalduda võivatest ohtlikest kemikaalidest ja oskavad neid tooteid vältida. 		<ul style="list-style-type: none"> • Jätkata kõigi tegevustega, mis on toetanud tervist edendavate tegevuste kinnistumise ning teadlikkuse tõstmisega.

Arvamused ja ettepanekud:

Õpetajad on ohtlikest kemikaalidest teadlikud, kuid lastevanematest ei oska öelda. Mis puutub maitsetaimede aknalaua kasvatamisse, siis rühmad on pimedad, kuna puud varjavad päikese ära ja taimed ei kasva. Õues kasvatame ja tarbime hea meelega. Lastele meeldib lasteaias käia ja oma rõõme ja muresid jagada.

Vastusevarijsant "pole kindel" vms vöiks ka olla 😊 Kellegi teise eest vastates vöin eksida
Kas lapsed käivad nv öues kindlalt vastata ei oska. Eeldan, et käivad.

Ei oska kommenteerida, kas lapsed käivad nädalavahetusel öues.

ei ole pädev kõigi vanemate ja kodude eest vastama

Kasutame igapäevaselt vaikuseminuteid ja lõõgastavat muusikat. Viibime öues ka pärastlõunasel ajal. Oleme teinud lastele kätepesu koolituse. Kokanduse tegevustes õpetame valmistama tevisesalateid ja smuutisid
arutelu vöib tekitada

7) GLOBAALNE KODAKONDSUS

- 1) Kas lapsed teavad oma õigusi ja kohustusi vastavalt ÜRO lapse õiguste konventsioonile?
- 2) Kas olete mõelnud Eco-schools (Rohelise kooli) programmi tegevuste ülemaailmsest mõjust (näiteks kuidas mingi tegevus aitab teiste maade inimesi)?
- 3) Kas lastele tutvustatakse teiste maade kombeid, õppetöös kasutatakse teiste maade jutte ja muusikat?
- 4) Kas tunned kaupadel ära õiglase kaubanduse märgise?

Tulemused/tgevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 55,6% vastanutest on mõelnud Eco-schools (Rohelise kooli) programmi tegevuste ülemaailmsest mõjust (näiteks kuidas mingi tegevus aitab teiste maade inimesi). • 72,2% vastanutest hindab, et lastele tutvustatakse teiste maade kombeid, õppetöös kasutatakse teiste maade jutte ja muusikat. • 72,2% vastanutest hindab, et tunnevad kaupadel ära õiglase kaubanduse märgise.	<ul style="list-style-type: none"> • 77,8% vastanutest hindab, et lapsed ei tea oma õigusi ja kohustusi vastavalt ÜRO lapse õiguste konventsioonile. • Lapsevanemate vastustest tuli välja, et seda tehakse väga vähesel määral.	<ul style="list-style-type: none"> • Igas rühmas on üks RK esindaja, kes osaleb koos rühmameeskonnaga vähemalt ühel seminaril ning peale seda jagatakse häid praktikaid teistega koostöötunnil.

Arvamused ja ettepanekud:

Juttu on olnud, kuidas elatakse teistes maades ja millistes tingimustes. Samuti lastele selgeks tehtud, mis ei tohi toitu raisata ja miks peame sööma nii liha, kala ,kui ka erinevaid juurvilju. Liiga keerulised teemad sõime rühmale.

sõimes on olulisemaid teemasid, mis lastele selgeks saada

Neid märgiseid peaks tutvustama lastele ja selgitama nende tähendust.
Märgiseid on tekkinud väga palju ja enam ilma eeltöota neis ei orienteerugi.

8) TRANSPORT

- 1) Kas enamik lapsi tuleb lasteaeda jala, jalgrattaga või ühistranspordiga?
- 2) Lasteaeda tulen, kasutades järgnevaid transpordiliike...
- 3) Kas korraldatakse autovabu / tule lasteaeda rattaga vms päevi, kampaaniaid
- 4) Kas jala või rattaga lasteaeda tulek on turvaline?
- 5) Kas autod pargivad lasteaia sissepääsust kaugemal?
- 6) Kas lasteaia parkla on jalakäijatele turvaline paik?
- 7) Kas õpetajad jagavad võimalusel autosõite?
- 8) Kas lapsed eelistavad Eestis kasvatatud ja toodetud toitu?
- 9) Kas lasteaia õpetatakse toidu päritolu ja transpordi keskkonna mõjude kohta?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • Vastanud personalist kasutab 44,4% tööle tulemiseks autot, 38,9% bussi ja 16,7% tuleb jalgsi. • 94,4% vastanutest hindab, et lasteaeda on turvaline tulla rattaga. • 88,9% hindavad, et autod pargivad lasteaia sissepääsust kaugemal. • 77,8% vastanutest hindavad, et lasteaia parkla on jalakäijatele turvaline paik. • 50% õpetajatest jagavad võimalusel autosõite. • 55,6% vastanutest hindavad, et lapsed eelistavad Eestis 	<ul style="list-style-type: none"> • 94,4% vastanutest hindab, et lapsed ei kasuta lasteaeda tulemiseks ühistransporti, ratas ning jalgsi tulemist. • 88,2% vastanutest hindab, et meie lasteaias ei korraldata autovabu päevi või tule lasteaeda rattaga vms päevi, kampaaniaid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tõsta teadlikkust sõidumõjude ja sõidujagamise võimalikkuse kohta. Osaleme autovabal päeval ja oleme ise eeskujuks. • Samas tuleb mõista, et paljud pered „jagavad“ sõite ka peresiseselt ehk kogu pere sõidab ühe sõiduna kooli-tööle-lasteaeda. • Korraldame õppeaasta jooksul autovaba päeva (kevad 2025). • Kodumaise toiduvaliku kättesaadavus. Isekasvatamine,

kasvatatud ja toodetud toitu.	<ul style="list-style-type: none"> Eestis kasvatatud toitu võiks eelistada enam lapsi ja peresid. 66,7% vastanutest hindab, et lasteaias ei õpetata toidu päritolu ja transpordi keskkonnamõjude kohta. 	maitseerinevuste väljaselgitamine degusteerimistel. Kõik rühmad jätkavad linnaaianduse praktiseerimisega ning valmistavad kasvatatud saagist toitu.
-------------------------------	---	---

Arvamused ja ettepanekud:

Lapsed söövad kõike, kuna kõhud on tühjad ja paljudel lastel on vist lasteaia toit ainuke soe söök. Soov süüa on suurem, kui toitu vaid oleks lisaks.

Vastusevarijsant "pole kindel" vms võiks ka olla 😊 ei ole võimalik kindlalt väita teiste nimel!!!!

Jällegi küsimused ei ole eakohased sõimerühma lastele

lapsed tarbivad seda toitu, mida neile pakutakse, toidu päritolu kohta ma isegi ei tea, ega oska lastele öelda, ise kaubanduses eelistan kodumaiseid tooteid

Me ei tea, mis päritolu toitu laste pered eelistavad. Arvata võib, et mitte ainult Eestis kasvatatud.

võib rohkem rääkida

Parklas tuleb ikkagi jälgida kus ja kuidas liikuda. on olemas jalakäijate ala, autode liiklus on ühesuunaline. Siiski on vahel autojuhte, kes sõidavad ka vastassuunas. Kindlasti on keerulisem siis, kui on nn tippund.

9) TOIT

- 1) Kas tead, mis saab toidujäätmetest ja ülejäänud toidust?
- 2) Kas tead toidutootmise ja keskkonnanahoiu omavahelisi seoseid?
- 3) Kas tunned kaupadel ära järgmised keskkonnamärgised: Eesti toidu mahemärk, EL mahemärkis, õiglase kaubanduse märgis?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> 66,7% vastanutest teab mis saab toidujäätmetest ja ülejäänud toidust. 72,2% vastanutest hindavad, et teavad toidutootmise ja keskkonnanahoiu omavahelisi seoseid. 	<ul style="list-style-type: none"> 33,3% vastanutest ei tea, mis saab toidujäätmetest. Lapsevanemad ei tea samuti mis saab ülejäänud toidust. 	<ul style="list-style-type: none"> Toidujäätmete (puhas toit) tootlustajaga kokkulepete sõlmimine.

<ul style="list-style-type: none"> • 55,6% vastanutest hindavad, et tunnevad kaupadel ära järgmised keskkonnamärgised: Eesti toidu mahemärk, EL mahemärgis, õiglase kaubanduse märgis. 	<ul style="list-style-type: none"> • 44,4% ei tunne kaupadel ära järgmised keskkonnamärgised: Eesti toidu mahemärk, EL mahemärgis, õiglase kaubanduse märgis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oluliste märgiste nähtavakstegevamine ühel plakatil koostöös lastega.
---	--	---

Arvamused ja ettepanekud:

Toidu jäätmed peaks saama lasteaiad ära komposteerida, komposti saamise eesmärgil. lasteaias on biokomposter, sinna viime taimsed jäägid, ülejäänud biojäätmel ilmselt lähevad ka kompostiks

Tean, et järelejäänud toit läheb biojäätmesse, aga mis sellega edasi tehakse, ei tea. määrgiseid võib veel uurida.

10) ENERGIA

- 1) Kas tead, millega köetakse lasteaiamaja ja millised keskkonnamõjud selle kütteliigiga kaasnevad?
- 2) Kas tead, kas lasteaias kasutatav elekter on fossiilsetest või taastuvatest allikatest ja millised keskkonnamõjud selle energialiigiga kaasnevad?
- 3) Kas lasteaiapere teab, kuidas energiasääst aitab meie planeeti?
- 4) Kas tead, kui palju energiat kasutatakse lasteaias erinevatel kuudel/ aastatel?
- 5) Kas lasteaiapere teab digiprügi vähendamise ja vältimise võimalusi?
- 6) Kas võtate osa Rohelise kooli võrgustiku digiprügi kampaaniast?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 50% vastanutest teavad millega köetakse lasteaeda ning selle kütteliigi mõjusid. • 77,8% vastanutest teab, kuidas energiasääst aitab meie planeeti. 	<ul style="list-style-type: none"> • 50% vastanutest ei tea millise kütteliigiga meie maja köetakse või ei tea millised keskkonnamõjud selle kütteliigiga kaasnevad. • 83,3% vastanutest ei tea millist elektrit lasteaias kasutatakse või ei oska öelda, millised keskkonnamõjud selle energialiigiga kaasnevad. • 88,9% vastanutest ei tea kui palju energiat kasutatakse lasteaias erinevatel kuudel/ aastatel. • 72,2% vastanutest ei tea digiprügi vähendamise ja vältimise võimalusi. • 88,9% vastanutest ei võta osa Rohelise kooli 	<ul style="list-style-type: none"> • Info jagamine esimesel õppeaasta roheline kooli koosolekul. • Digiprügi valdkonna koolituse korraldamine. Võtame osa ülemajaliselt RK võrgustiku digiprügi

	võrgustiku digiprügi kampaaniast.	kampaaniast, et tõsta inimeste teadlikkust.
--	-----------------------------------	---

Arvamused ja ettepanekud:

Pole teadlik digiprügist.

Vastasin ei, sest ma ei tea. Majasisene info puudub.

Minul selle kohta teadmised puuduvad

Oleks huvitav energiateemast rohkem teada saada.

digiprügi uus teema

11.)VESI

- 1) Kas lapsed teavad, kust tuleb kraanivesi ja mis saab kasutatud veest (näiteks on tehtud õppekäik veepuhastusjaama)?
- 2) Kas lasteaiapere teab, miks on kraanivett mõistlikum juua kui pudelivett?
- 3) Kas lapsed saavad teada teiste piirkondade veeprobleemidest?
- 4) Kas kõik mõistavad, miks on magevee säästmine vajalik? (Mõttele ka energiale, mis on vajalik vee puhastamiseks)?
- 5) Kas õppetöös käsitletakse vee ja eluslooduse seoseid?

Tulemused/tugevused	Parendused	2024/25 perioodi tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • 66,7% vastanutest hindab, et teab, miks on kraanivett mõistlikum juua kui pudelivett. • 72,2% vastanutest mõistavad, miks on magevee säästmine vajalik. • 88,9% vastanutest hindab, et õppetöös käsitletakse vee ja eluslooduse seoseid. 	<ul style="list-style-type: none"> • 61,1% vastanutest hindab, et lapsed ei tea, et kust tuleb kraanivesi ja mis saab kasutatud veest. Meie selle õppeaasta üks fookus on • 50% vastanutest hindab, et lapsed ei tea teiste piirkondade veeprobleemidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aastateemade planeerimine õppeaasta alguses kogu meeskonnaga. Teemad nähtavaks, fookuste jagamine lastevanemate koosolekul ja koostöö võimaluste tutvustamine.

Arvamused ja ettepanekud:

Kraani vesi on jooksev vesi, mitte seisev pudeli vesi. Sama vesi on pandud firmadel pudelisse ja turustatakse, mis seistes muutub ebakvaliteetseks. Kahju, et Tallinna veel on kõrval maitse, milke puhul ei taha kraanivett juua, vaid vahetan parema meelega Värskä vee vastu. Ise kasutan kodus petsiaalset vee filtret, mis kõrvaldab halva maitse.

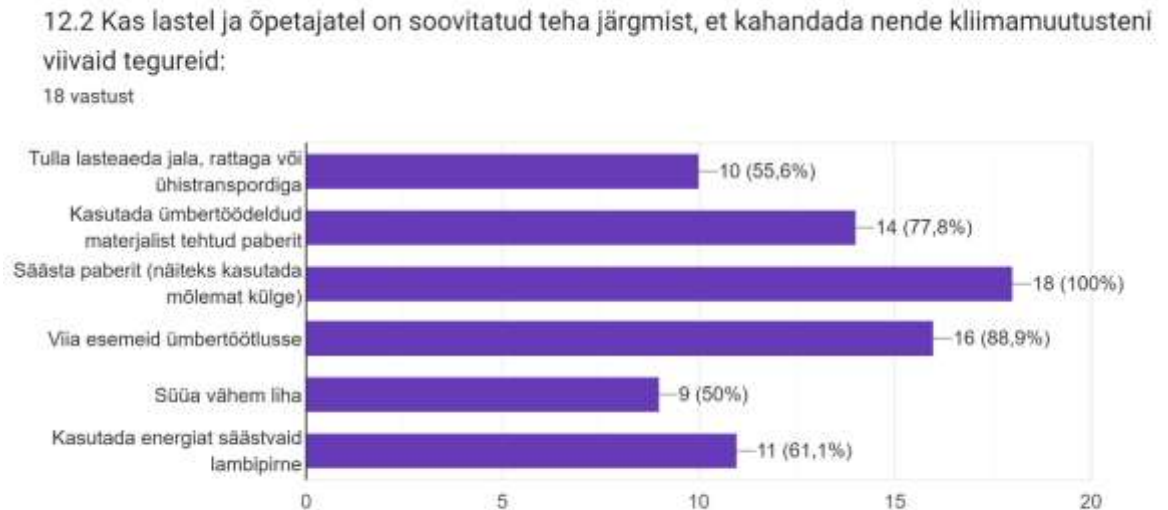
Lapsed on meie rühmas veel väikesed. Aga jõuab.

sõimerühmas on raske niisugustel teemadel arutleda ja õppekäike veega seotult ei toimu Lastele oleme sellest valdkonnast väga üldiselt, sügavuti ei ole teemat puudutanud. rohkem vett juua.

12.) KLIIMAMUUTUSED

1) Kas tead kliimamuutuste põhjuseid?

a. Kõik küsimustikule vastanud (100%) väidavad, et teavad kliimamuutuse põhjuseid.

Ettepanekud ja arvamused:

Katsume ratsionaalselt ära kasutada kõik materjalid, mida on võimalik ümber töödelda. Ainult jah ja ei vastusevariantides ei piisanud. Oleks tahtnud ka varianti mõnikord, ei oska vastata, pigem jah teavitustööd saab palju põhjalikumalt teha, praegu on alles tee algus Mitmetest teemadest on teadmised pealiskaudsed, hea oleks rohkem teada saada. Olla ühiselt säästlik, tarbida vähem, sest vajadused tegelikult nii suured pole, kui tihti on tahtmised. Olla avatud ja sõbralik. ;)